

Efterposten 11/2-52

Tyskernes Norge-felttog i 1940 bak kulissene i overkommandoen

Dietl skulle overgi seg til svenskene – men Hitlers ordre ble holdt tilbake

Efter nyttår 1940 ble det på en tysk militær øvelsesplass bygget en modell av en del av Maginotlinjen. Hensikten var å undersøke om det ville lønne seg for tyskerne å bruke kunstig tåke i stor stil under det planlagte angrep på denne befestningslinjen, eller om kanskje tåken ville bli til like stort besvær for angriperne som for forsvarerne. Den offiser som ledet undersøkelsen, var general von Falkenhorst. Mens han holdt på med dette arbeide, fikk generalen den 20. februar ordre om å melde seg hos Hitler så snart som mulig. Falkenhorst meldte til i Berlin neste dag, og til hans store overraskelse var det ikke angrepet i vest, men en ganske annen sak, Hitler ville tale med ham om. Hitler forhørte seg nemlig om den tyske Finnlandsoperasjon i 1918. Falkenhorst hadde vært med på Finnlands ekspedisjonen som ung generalstabsoffiser.

Slik begynner omtalen av «Norgeforetagendet» i en bok som nylig er utkommet i Tyskland og som er skrevet av generalmajor Eernhard von Lossberg, von Lossberg tjenestgjorde i Wehrmacht sentrale stab under den første del av den annen verdenskrig og gir i sin bok «Im Wehrmacht-Führungsstab» meget interessante opplysninger om mange av de store avgjørelser i krigen. Av særlig interesse for oss er de to kapitler «Norgeforetagendet» og «Krisene ved Narvik og Trondheim».

Hitlers tre grunner for overfallet på Norge

von Lossberg beretter om Falkenhorsts møte med Hitler slik som von Falkenhorst selv har fortalt ham om det.

— Jeg har latt Dem kalle fordi De fra Finnlandsekspedisjonen har kjennskap til operasjoner over sjøen, sa Hitler. Ifølge pålidelige meldinger vil engelskmennene sette seg fast i Norge. Av tre grunner kan vi absolutt ikke finne oss i det: 1) Skandinavia er det europeiske kampprøvedes nordflanke. Får engelskmennene fast fot i Norge, behersker de praktisk også Sverige og dermed igjen Østersjøen. Det er en situasjon som er aldeles umulig for Tyskland. 2) Den svenske melm er fullstendig uunnværlig for oss. Det aller meste av den må tas over Narvik, da Østersjøen er tilfrosset mange måneder av året. Setter engelskmennene seg fast på den norske kysten, sperrer de vår tilførselsvei. 3) Hvis engelskmennene har de sør-norske havnene til sin rådighet, klemmer de sammen utfarten fra den tyske bukt fra to sider. Det ville være et nesten grepende slag for vår ubåt-krigføring. Av disse grunner har jeg bestemt meg for å sette meg i besiddelse av Norge ved en overraskende landgang i de viktigste havner. Jeg har utsett Dem til leter for denne kombinerte operasjon. General von Brauchitsch har fått ordre om å stille seks divisjoner til Deres rådighet. General Jodl vil gi Dem det materiale De har å arbeide med. Meld Dem hos meg kl. 17 og forelegg meg et forslag til gjennomføring av planen.

von Lossberg skriver at forut for dette var der skjedd undersøkelser ved marinens forsorg og admiral Raeder hadde holdt et foredrag for Hitler og advart mot de farer som truet fra britisk side. Hitler var, ifølge Lossberg, til å begynne med av den mening at det ville vært best at de skandinaviske land var nøytrale. Da imidlertid Quisling kom på besøk og fremla sitt syn på utviklingen, fikk Hitler en ny og alvorligere innstilling til saken. von Lossberg forteller at det var ved årsskiftet man i staben fikk ordre om en teoretisk tilrettelagging av et forebyggende tysk angrep på Norge, og etablerte en mindre stab av offiserer fra alle tre tjenestegrener. Den ble direkte underlagt general Jodl og begynte planleggingen.

Arbeidet med planen gjorde det klart at det enkleste ville være å begrense seg til landgang i Sør-Norge, men det ville med sikkerhet utløse en alliert motaksjon mot de nordlige havner. Det var derfor ikke til å unngå at operasjonen måtte innbefatte samtidig landgang helt opp til og med Narvik. Dette foretagende måtte imidlertid karakteriseres som mer enn cristig og kunne bare lykkes hvis man oppnådde fullstendig overraskelse. Den plan som Falkenhorst fremla for Hitler var i alle hovedtrekk den som senere kom til utførelse. Da man arbeidet med forberedelsene viste det seg at mangelen på passenskip var den største vanskelighet. «Mangelen på tonnasje klemte på alle kanter». Et annet problem var at de viktigste havnene hvor tonnasjen skulle samles og innlastningen av materiell foregå lenge var sperret av is. Der måtte utregnes en meget nøyaktig time-tabell slik at de langsomme skip var på plass akkurat til den tid og på det sted hvor de trengtes. En dag trodde man i staben at planene var robet, da det ble rapportert at østerrikske alpejegere gledesstrålende hadde fortalt at na skulle de til Norge. Der skulle det gå igjen bli skikkelige fjelløklatter. Alpejegerne lå ved grensen mot Frankrike da ordren kom om forflytning. Deres sjef syntes han måtte fortelle dem noe og valgte det etter hans mening absolutt usannsynligste: Vi skal til Norge. Selv trodde han at nå gikk veien til Kaukasus og India!

Ifølge von Lossberg kom Danmark inn i bildet først da man under planleggingen av Norge-

Generaloberst von Falkenhorst hvis kunnskaper om Finnland i 1918, kom Norge til skade i 1940.

General Dietl som Hitler gjorde til Narvikheld etter at hans egen ordre om å overgi seg til svenskene var blitt neglisjert.

felttoget ble klar over at besettelse av Danmark ville være nødvendig «ca man bare på denne måten kunne få i orden forbindelseslinjen med Norge og senere opprettholde den. Hæren måtte frigi to divisjoner til dette formål». von Lossberg hevder at foretagendet mot Norge kom istand på meget kort tid og at det ikke, som mange antar, er blitt planlagt med tysk grundgnet lenge før krigen.

Hitler gav ordre til Dietl om å gå over svenskergrensen

Det har ingen hensikt å gå i detalj om felttoget i Norge slik som det ble gjennomført. En dyktig planleggelse, stor dristighet og, det som dengang var nytt, — landsetting av tropper fra luften i betydelige mengder — gav den overraskelsen som tyskerne trengte for å vinne fotfestet og beholde det. Nordpå kom de imidlertid i en meget vanskelig stilling. Transportskip som skyts og annet materiell var blitt senket og de tyske torpedojageres operasjonsfrihet i Narvikområdet var sterkt begrenset fordi de nesten ikke eide olje igjen. De hadde fraktet nordover et regiment alpejegere som var stuet som sardiner i olje på de trange fartøyene. Da den britiske flåtestyrken gikk til angrep, var det på nære nippet at general Dietl var falt. Commodore Bonte hadde invitert ham til å bli ombord natten over, men Dietl sa nei takk. Bonte falt for første salven og engelskmennene feiet fjorden fullstendig ren for tyske fartøyer. «I rikskanselliet var helvete løs i disse dagene», skriver von Lossberg. Der ble fremlagt alle mulige slags planer for hvorledes man skulle komme Dietl til hjelp. Göring ville laste en oceandamper med tropper og sende den nordover til Lyngenfjorden, en aldeles umulig tanke så lenge der både var britiske og norske marinefartøyer i disse farvann. Man hadde også planer om å hente Dietls folk med sjøfly. 18. april om eftermiddagen kom en ordre til staben fra Hitler om at Dietl skulle rømme Narvik og gå over den svenske grense for å la seg interner. I staben ble man rasende over denne ordre. Tidligere var Narvik blitt fremstilt som et av de

avgjørende punktene i hele krigen og nå skulle det oppgis uten alvorlig kamp? Generalmajor von Lossberg forteller at det var han som gjorde innsigelse og forela ordren for Brauchitsch. Etter noen betenkningstid holdt han Hitlers ordre tilbake og gav ordre til et Dietl skulle holde stillingen til siste mann. Brauchitsch sa ved den anledning: hvorledes skal det gå med offensiven i vest hvis Hitler får nerver og begynner å blande seg inn i tilfelle som dette ved Narvik?

Narvik var helt til slutten av krigen et av Hitlers kjælebarn. Han ville ha seg forelagt alle detaljer om hvorledes byen var blitt sikret mot overfall fra sjøen og lot sette opp det tyngste festningsstyks som overhodet fantes.

Ennu i 1943 da mennesker og materiell var mangelvarer i Tyskland, måtte Andøya besettes av en spesiell brigade og forsynes med tungt artilleri fordi Hitler var redd for at engelskmennene skulle kunne lage seg et flystøttepunkt der under angrep på Narvik. Hitler sa til Falkenhorst: «Hvis jeg var Churchill, sa ville jeg ta Narvik og det svenske malmområde om det sa skulle koste meg en million man».

L. B.